

21 Δεκεμβρίου 2017

Ο Georges Lemaître, ο πάπας Πίος 12ος και οι σχέσεις πίστης και επιστήμης (Δρ. Πέτρος Παναγιωτόπουλος, Συντονιστής Περιεχομένου Ενότητας Επιστημών - Πεμπτουσία)

[/ Πεμπτουσία](#)

Η υπόθεση των Πίου XII - Lemaître σχετικά με τη μεγάλη έκρηξη και τη δημιουργία (1951-1952)

Ένα από τα θέματα που προσέλκυσαν την προσοχή του κοινού με την ευκαιρία της 50ής επετείου του θανάτου του Georges Lemaître (1894-1966), δηλαδή του Βέλγου ιερέα και κοσμολόγου, ο οποίος ουσιαστικά πρότεινε ότι το Σύμπαν είχε μία αρχή (αυτό που αργότερα πήρε το όνομα «Μεγάλη Έκρηξη»-Big Bang) υπήρξε η σχέση του με τον πάπα Πίο 12ο. Η σχέση μεταξύ τους αφορούσε τις φιλοσοφικές/θεολογικές συνέπειες της πρότασης της Μεγάλης Έκρηξης στη βάση μιας δυνατότητας να προσφέρει «επιστημονικά» στοιχεία για την ύπαρξη του Θεού.

Σύμφωνα με μια ευρέως διάσημη εκδοχή των γεγονότων σήμερα, ο Πίος 12ος υποτίθεται ότι υποστήριξε σε μια συζήτηση που διεξήχθη στην Ποντιακή Ακαδημία Επιστημών το Νοέμβριο του 1951 την άποψη, ότι οι πρόσφατες αστρονομικές ανακαλύψεις επιβεβαίωσαν το πρώτο κεφάλαιο του Βιβλίου της Γένεσης, στο οποίο η δημιουργία του σύμπαντος περιγράφεται ως *Fiat lux* (Γενηθήτω Φως). Στην ουσία, η επιστήμη, σύμφωνα με την κρίση του Πίου, εκείνα τα χρόνια παρείχε στοιχεία για την ύπαρξη του Θεού. Η εκδοχή αυτή θέλει σε μια προσωπική συνάντηση που υπήρξε μεταξύ τους, ο Lemaître να διόρθωσε τον Ποντίφηκα για το λάθος του, λέγοντάς του ότι ήταν δεν θα έπρεπε να αποφαίνεται με αυτόν τον τρόπο για τις σχέσεις επιστήμης και Αγίας Γραφής.

Με τον τρόπο που περιγράφεται, το επεισόδιο φαίνεται να ταιριάζει πολύ καλά με την έντονη προσωπικότητα του Αββά Lemaître, αφού ο Βέλγος κοσμολόγος είχε ήδη σε μια προηγούμενη περίπτωση «διορθώσει» τον Albert Einstein, επισημαίνοντας ότι οι γενικές εξισώσεις πεδίου της σχετικότητας, οι οποίες περιέγραφαν το σύμπαν στο σύνολό του και τις οποίες εισηγήθηκε ο Γερμανός φυσικός, πρέπει να εφαρμόζονται μόνο σε ένα στατικό σύμπαν, ενώ στην πραγματικότητα περιγράφει καλύτερα ένα διαστελλόμενο σύμπαν. Ο Αϊνστάιν δεν δέχτηκε αρχικά την άποψη του Lemaître και εισήγαγε μια παράμετρο *ad hoc* στις εξισώσεις (τον όρο λ) ακριβώς για να «εξισορροπήσει» αυτή την επέκταση, να αλλάξει γνώμη αργότερα και να ομολογήσει ότι έκανε το μεγαλύτερο λάθος της

ζωής του σε αυτήν την περίπτωση. Ποιος είναι όμως αυτός ο θυελλώδης και γεμάτος αυτοπεποίθηση κοσμολόγος κληρικός, ο οποίος θεωρούσε τον εαυτό του ικανό και μέσα σε λίγα χρόνια, να διορθώσει τον πατέρα της Σχετικότητας και έναν προκαθήμενο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας; Ας προσπαθήσουμε να εξετάσουμε την ακρίβεια των γεγονότων.

Καταρχάς, η ιδέα να συστήσουμε σε έναν Πάπα να διατηρήσει την επιστήμη ξεκάθαρα διακριτή από την πίστη, και τη φύση του σύμπαντος από τη δυνατότητα που έχει αυτός ο Δημιουργός, συναντά σήμερα την ευνοϊκή θέση του μεγαλύτερου μέρους της κοινής γνώμης: Για να μπορέσουν να συναντηθούν μεταξύ τους, η επιστήμη και η πίστη ουσιαστικά πρέπει να ασχολούνται με εντελώς διαφορετικά πράγματα. Αυτή η θέση, που κυκλοφόρησε ευρέως, περιγράφεται επίσης με ένα ακρωνύμιο, που εισήγαγε κάποτε ο εξελικτικός βιολόγος Steven J. Gould: NOMA, μη αλληλεπικαλυπτόμενη διδασκαλία (*Non-Overlapping Magisteria*). Η επιστήμη και η χριστιανική θεολογία υποτίθεται ότι είναι δύο πεδία εντελώς χωρισμένα μεταξύ τους, χωρίς καμία πιθανότητα αλληλεπικάλυψης. Υπενθυμίζοντας λοιπόν σε έναν Ποντίφηκα να μην τα συγχέει, θα ήταν συνεπώς μια σύσταση ιδιαίτερα παραγωγική.

Η Ποντιφική Ακαδημία Επιστημών επανασυστάθηκε το 1936 από τον Πίο 11ο. Στις 22 Νοεμβρίου 1951, λοιπόν, ο Πίος 12ος υποδέχθηκε τα μέλη της μετά τα γεγονότα που σχετίζονταν με την ενοποίηση της Ιταλίας, και την οδήγησαν σε συγχώνευση με την παράδοση της «Accademia dei Lincei» (Ακαδημία των Λυχνιών). Μια εβδομάδα μελέτης που αφιερώθηκε στη σεισμολογία, και ειδικότερα στην ανίχνευση μικροσεισμών, και διεξήχθη στην έδρα της Ακαδημίας στους Κήπους του Βατικανού, υπήρξε μια ευκαιρία για συνάντηση των πανεπιστημιακών ακαδημαϊκών. Την εποχή εκείνη ο πατέρας Agostino Gemelli ήταν πρόεδρος της Ποντιφικής Ακαδημίας. Ο Georges Lemaître ήταν επίσης ακαδημαϊκός, αλλά δεν ήταν παρών στη συνάντηση λόγω άλλων επιστημονικών του δεσμεύσεων (αργότερα έγινε Πρόεδρος της Ακαδημίας από το 1960 έως το 1966, μετά το θάνατο του π. Agostino Gemelli).

[Συνεχίζεται]